Kwaliteitskader: een trotse UNESCO School

unesco
Scholennetwerk Nederland

Verantwoording

Oorspronkelijke versie: 2011 SLO, Enschede
Herziene versie 2025: Nederlandse UNESCO Commissie, Den Haag
Redactie: Jan Berkvens en Marieke Brugman

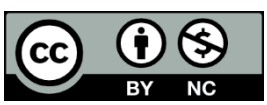

Meer informatie: Nederlandse UNESCO Commissie
Info@UNESCO.nl

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding
- 1.1 Wat is een UNESCO School?
- 1.2 Hoe werken UNESCO Scholen aan hun profiel?
- 1.3 Wat is het doel van het kwaliteitskader?
- 1.4 Opbouw van de handreiking

2. Kwaliteit van het UNESCO-onderwijs
- 2.1 De UNESCO-thema's
- 2.2 Uitgangspunten van het UNESCO-onderwijs
- 2.3 Materialen en ideeën
- 2.4 Ontwikkeling van het kwaliteitskader
- 2.5 Kernelementen van het kwaliteitskader

3. Collegiale visitatie
- 3.1 Inleiding
- 3.2 Voorbereiding
- 3.3 Uitvoering
- 3.4 Rapportage

Bijlage A: Tekst van het kwaliteitskader
- A1: een trotse UNESCO School
- A2: Analyse van de projecten op UNESCO-inhoud
- A3: UNESCO-onderwijs door de school heen
- A4: Verankering van UNESCO in schoolbeleid en leerplan

Bijlage B: Voorbereiding van de visitatie

Bijlage C: Invulformulier kwaliteitskader

Voorwoord

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat UNESCO Scholen voor zichzelf en aan elkaar duidelijk kunnen maken wat de kwaliteit van het UNESCO-profiel op hun school is? En hoe doen we dat zonder dat het een zware administratieve klus wordt?

Dat was de vraag waarmee in 2011 het kwaliteitskader UNESCO Scholen is ontwikkeld door SLO, Europees Platform (inmiddels Nuffic) en de Nederlandse UNESCO Commissie. In 2024/2025 is het kader bijgewerkt op basis van de ervaringen met de collegiale visitaties in de afgelopen jaren. Ook is het kader aangepast aan de actuele strategie en kwaliteitscyclus van het internationale netwerk.

Met dit kader kunnen scholen projecten uitlichten en analyseren die zij als een goed voorbeeld van hun UNESCO-profiel beschouwen. Daarnaast biedt het een handvat om beleid, leerplan, draagvlak en communicatie te evalueren.

Ook kunnen scholen het kader gebruiken bij het schrijven van het werkplan om lid te worden van het netwerk. En het dient als handreiking bij zowel het schrijven van de jaarverslagen als de beoordeling van de collegiale visitaties.

De collegiale visitaties zijn sinds 2011 uitgegroeid tot een van de krachtigste punten van het UNESCO Scholennetwerk. Scholen bezoeken elkaar, in verschillende fases van hun lidmaatschap van het scholennetwerk, en wisselen ervaringen uit aan de hand van voorbeelden uit de bezochte school. Het zijn ontspannen, leerzame bezoeken waarbij prachtige voorbeelden en dilemma's elkaar afwisselen. Na afloop geven de bezoekers de school tips en tops mee, en worden de ervaringen gedeeld met de andere scholen.

In het jaar na de visitatie nemen de scholen hun reactie op de tips en tops mee in het jaarverslag.

1. Inleiding

1.1 Wat is een UNESCO School?

UNESCO Scholen werken vanuit de missie van UNESCO: “Omdat oorlog begint in het hoofd van mensen, moet ook vrede daar beginnen”.
Dit doen zij door de thema’s van UNESCO een vaste plek te geven in het onderwijs, in de schoolorganisatie en in het beleid. Deze thema’s zijn Wereldburgerschap, Duurzame ontwikkeling en Intercultureel leren & Erfgoed.

Daarbij gebruiken ze de vier pijlers van Jacques Delors uit het rapport Learning: The Treasure Within (Delors, 1996):

- Leren weten (kennis opdoen over de wereld en hoe UNESCO-thema’s lokaal en internationaal spelen)
- Leren doen (vaardigheden ontwikkelen via projecten, onderzoek en discussie)
- Leren zijn (teamgeest, solidariteit en respect voor verschillen bevorderen)
- Leren samenleven (ruimte bieden voor persoonlijke groei en verantwoordelijkheid als wereldburger)

UNESCO Scholen stimuleren leerlingen om bij te dragen aan een veilige, tolerante en duurzame samenleving. Scholen vertalen de UNESCO-visie naar duidelijke en haalbare doelen voor leerlingen. Die doelen worden verwerkt in lessen, activiteiten en projecten. UNESCO-thema’s komen regelmatig terug, binnen én buiten het curriculum.

1.2 Hoe werken UNESCO Scholen aan hun profiel?

Elke school geeft op eigen wijze invulling aan het UNESCO-profiel. Dit kan door aan te sluiten bij bestaande UNESCO-projecten, maar ook door eigen initiatieven te ontwikkelen of te delen met andere scholen. Voor blijvende kwaliteit is het belangrijk dat scholen bewust werken aan het versterken van hun UNESCO-profiel en dat de thema’s daarmee ook nadrukkelijk aan UNESCO gekoppeld worden.

Daarom is er een kwaliteitskader ontwikkeld. Dit helpt scholen om het UNESCO-profiel zichtbaar te maken, doelen te formuleren en gericht te werken aan verdere ontwikkeling

1.3 Wat is het doel van het kwaliteitskader?

Het kwaliteitskader heeft vier functies:

1. Kwaliteitsborging: het biedt richtlijnen voor (zelf)evaluatie: hoe wordt de UNESCO-visie concreet toegepast binnen de school?
2. Inhoudelijke inspiratie: het laat zien welke elementen belangrijk zijn in UNESCO-onderwijs en hoe je deze kunt inzetten.
3. Monitoring: via zelfevaluatie kunnen scholen hun ontwikkeling volgen.
4. Collegiale uitwisseling: het kader biedt een gemeenschappelijke basis voor het delen van ervaringen, voorbeelden en materialen met andere UNESCO Scholen.

1.4 Opbouw van de handreiking

In deze handreiking worden de uitgangspunten van het kwaliteitskader toegelicht.

- Hoofdstuk 2 beschrijft de belangrijkste aspecten van UNESCO-onderwijs. Hier vind je ook het volledige kwaliteitskader (zie Bijlage A).
- Hoofdstuk 3 laat zien hoe je het kader kunt gebruiken voor zelfevaluatie en collegiale visitatie. Er wordt uitgelegd hoe zo'n visitatie eruitziet en welke tools je kunt gebruiken. Deze werkwijze is gebaseerd op praktijkervaringen binnen het UNESCO Scholennetwerk.

2. Kwaliteit van het UNESCO-onderwijs

> *"Since wars begin in the minds of men, it is in the minds of men that the defences of peace must be constructed."*

Sinds de oprichting in 1953 zet het UNESCO Scholennetwerk zich in om vrede te bevorderen via onderwijs. In de periode 2022–2030 richt het netwerk zich specifiek op het stimuleren van gezond leven, duurzame keuzes en actief wereldburgerschap onder leerlingen.

2.1 De UNESCO-thema's

UNESCO Scholen sluiten aan bij doel 4 van de Sustainable Development Goals (SDG 4) en willen leerlingen stimuleren om:

- Actief en verantwoordelijk wereldburger te zijn **(wereldburgerschap)**
  Leerlingen leren zorg te dragen voor zichzelf, anderen en de samenleving. Er is aandacht voor burgerschap, de rol van de Verenigde Naties, mensenrechten en kinderrechten. Ze denken na over hun verantwoordelijkheden en over vreedzame manieren om conflicten op te lossen. Gezond leven maakt daar onderdeel van uit.
- Duurzame keuzes te maken **(duurzame ontwikkeling)**
  Duurzaamheid betekent verstandig omgaan met natuur en hulpbronnen, maar ook bewust zijn van sociale, economische en culturele vraagstukken. Leerlingen worden aangemoedigd na te denken over hun eigen rol en die van de overheid.
- Samen te leven in een diverse samenleving **(intercultureel leren en erfgoed)**
  Diversiteit vraagt om respectvolle dialoog en aandacht voor verschillende culturele, religieuze en etnische achtergronden. Ook de eigen identiteit en het gezamenlijke erfgoed krijgen een plek, zodat leerlingen begrip ontwikkelen voor elkaar en voor de geschiedenis.

2.2 Uitgangspunten van UNESCO-onderwijs

Om te werken aan vrede in de hoofden van mensen, willen UNESCO Scholen leerlingen internationale verbondenheid en solidariteit laten ervaren. Om dat te bereiken, moet het onderwijs een rijke leeromgeving bieden die verschillende vormen van leren stimuleert. Dat kan via deze uitgangspunten:

1. **Scholen als levende laboratoria**
   Scholen experimenteren met thema's als wereldburgerschap, intercultureel samenleven en duurzaamheid.
2. **Scholen benutten hun volledige kracht**
   Er wordt vernieuwend en samenwerkend geleerd, met ruimte voor het delen van ervaringen en ideeën.
3. **Scholen werken samen in (internationale) netwerken**
   Via samenwerking en partnerschappen, binnen en buiten de school, ontstaat wederzijdse inspiratie en kennisuitwisseling.
4. **Scholen dragen de UNESCO-kernwaarden actief uit**
   Het onderwijs is gebaseerd op de principes van transformatief leren, Global Citizenship Education (GCED) en Education for Sustainable Development (ESD).

Transformatief onderwijs helpt leerlingen richting en betekenis te vinden, en draagt bij aan het welzijn van henzelf, anderen en de planeet. Transformatief onderwijs richt zich op:

- Leren binnen en buiten het klaslokaal
- Gezamenlijke ontwikkeling van onderwijs (co-constructie)
- Sociaal-emotioneel welzijn van iedereen in en om de school

2.3 Materialen en ideeën

Op UNESCO.wikiwijs.nl kun je allerlei lesmaterialen vinden die bij de UNESCO-thema's en uitgangspunten passen. Je kunt daar zelf ook geschikte materialen uploaden door ze van het trefwoord #geschiktvoorUNESCO te voorzien.

2.4 Ontwikkeling van het kwaliteitskader

Een UNESCO School stelt de kernwaarden van UNESCO centraal in het onderwijs. Het kwaliteitskader biedt scholen een helder richtsnoer voor de vormgeving van hun onderwijsaanbod en het waarborgen van de kwaliteit van hun UNESCO-profiel.

Het oorspronkelijke kader uit 2011 is gebaseerd op internationale standaarden van het UNESCO Associated Schools Network (ASPnet) en op ervaringen met collegiale visitaties sinds 2010. Deze herziene versie (2025) sluit aan bij de ASPnet-strategie 2022–2030 'Building peaceful and sustainable futures through transformative education' en de inzichten die zijn opgedaan met het gebruik van de vorige versie.

2.5 Kernelementen van het kwaliteitskader

Het kwaliteitskader bestaat uit twee delen. Het eerste beschrijft hoe UNESCO-waarden zijn verankerd in het schoolbeleid en curriculum. Het tweede richt zich op draagvlak en communicatie rondom UNESCO-onderwijs. Tabel 1 geeft een overzicht van de items per categorie.

Deze kernelementen komen terug in het scoringsinstrument, dat uit vier onderdelen bestaat:

- Onderdeel 1: ruimte voor scholen om twee projecten te presenteren waar zij trots op zijn
- Onderdeel 2: analyse van deze twee projecten op UNESCO-inhoud
- Onderdeel 3: inzicht in waar en wanneer UNESCO-activiteiten plaatsvinden binnen het onderwijs
- Onderdeel 4: beoordeling van verankering in schoolbeleid en leerplan, draagvlak en communicatie

Tabel 1: Kernelementen van het kwaliteitskader

Hoofdcategorie	Subcategorieën / Onderdelen
1. Een trotse UNESCO School	1.1 Projectbeschrijvingen 1.2 Analyse van de projecten
2. Analyse van de projecten op UNESCO inhoud	2.1 Thema's 2.2 Pijlers van Delors 2.3 Transformatief onderwijs 2.4 Binnen/buiten klaslokaal 2.5 Co-constructie 2.6 Externe Partners
3. UNESCO-onderwijs door de school heen	3.1 Primair onderwijs 3.2 Voortgezet onderwijs 3.3 MBO en HBO
4. Verankering van UNESCO in schoolbeleid en leerplan	Beleid: 4.1 Missie en visie 4.2 UNESCO-beleidsplan 4.3 UNESCO Scholennetwerk 4.4 Facilitering 4.5 Budget
	Leerplan: 4.6 Leerervaringen 4.7 Aanbod 4.8 Uitwisseling 4.9 Evaluatie en documentatie 4.10 UNESCO-dagen 4.11 Collectie online lesmaterialen
Draagvlak en communicatie	Draagvlak: 4.12 Breed draagvlak 4.13 UNESCO-coördinator 4.14 Professionalisering 4.15 Betrokkenheid 4.16 Zelfevaluatie
	Communicatie: 4.17 Schoolgids en website 4.18 Logo 4.19 Regelmatige communicatie 4.20 Lokale media en betrokkenen 4.21 Actief in netwerk

3. Collegiale visitatie

3.1 Inleiding

Het kwaliteitskader helpt scholen om de implementatie van UNESCO's missie, doelen en thema's te evalueren, te verbeteren en te borgen. Scholen kunnen het gebruiken voor periodieke zelfevaluaties of om deze te delen met andere scholen.

Een voorbeeld hiervan is de collegiale visitatie. Hierbij bezoekt een commissie van docenten van andere UNESCO Scholen de school, op basis van een vooraf ingevulde zelfevaluatie. De commissie reflecteert op de sterke punten (Tops) en doet suggesties voor verbetering (Tips). Het doel is om scholen te ondersteunen en te inspireren, en het reflectief vermogen rond het UNESCO-profiel te versterken.

De visitatiecommissie kijkt naar twee elementen: de zelfevaluatie en de praktijk op school. Op basis daarvan stelt zij zich drie hoofdvragen:

- Komt onze indruk overeen met de zelfevaluatie van de school?
- Welke Tips en Tops kunnen we meegeven ter versterking van het UNESCO-profiel?
- Welke inzichten zijn bruikbaar voor andere UNESCO Scholen?

Dit hoofdstuk bevat praktische suggesties voor de voorbereiding, uitvoering en rapportage van de visitatie, gebaseerd op eerdere ervaringen.

3.2 Voorbereiding

Een visitatie duurt één dag. De planning en samenstelling van de commissie worden onderling afgestemd via de nationale coördinator. Elke school – ook een oriëntatieschool – kan deelnemen, zowel in de rol van gevisiteerde school als die van commissielid. De commissie bestaat uit minimaal drie personen, waarvan één voorzitter. Afhankelijk van de vragen van de school kunnen ook externe experts worden uitgenodigd.

Activiteiten

De gevisiteerde school bereidt de volgende zaken voor:

- Een programma met ruimte voor gesprekken en activiteiten
- Een ingevuld scoringsinstrument (zie Bijlage A).
- Documenten voor de commissie:
  - schoolgids
  - beleidsplan internationalisering/(wereld)burgerschap
  - UNESCO-beleidsplan
  - programma van het bezoek
  - ingevuld scoringsinstrument
- Een eenvoudige lunch tijdens het bezoek.

De visitatiecommissie maakt afspraken over verslaglegging en zorgt voor voldoende exemplaren van het scoringsinstrument voor gebruik tijdens het bezoek.

Aandachtspunten

Let bij de voorbereiding op:

- Duidelijke doelstellingen: Alle betrokkenen moeten weten wat het doel van de visitatie is en welke rol zij spelen.
- Heldere rolverdeling: De commissie wijst onderling een dagvoorzitter en secretaris aan. Elk lid weet wat er van hem of haar wordt verwacht, zowel tijdens als na het bezoek.

3.3 Uitvoering

Activiteiten

Een visitatiebezoek duurt één schooldag (ongeveer zes uur) en wordt georganiseerd door de UNESCO-coördinator van de school. Tijdens het bezoek vinden de volgende onderdelen plaats:

- een rondleiding door de school
- gesprekken met de directie en betrokken docenten
- lesbezoeken en/of deelname aan UNESCO-gerelateerde activiteiten
- toelichting door de school op het vooraf ingevulde scoringsinstrument
- intern beraad van de visitatiecommissie
- een afsluitend gesprek met de directie en UNESCO-coördinator, waarin feedback wordt gegeven op het scoringsinstrument en het bezoek wordt geëvalueerd.

Meer informatie over de invulling van het bezoek is te vinden in Bijlage B, inclusief een voorbeeldprogramma.

Instrumenten

Het doel van deze activiteiten is inzicht krijgen in hoe de school invulling geeft aan het UNESCO profiel. Hiervoor is het scoringsinstrument uit Bijlage C het belangrijkste hulpmiddel. Dit instrument laat zien wat de school organisatorisch en inhoudelijk doet op het gebied van UNESCO en in welke ontwikkelfase de school zich bevindt

Het instrument is te gebruiken als: Evaluatie-instrument – om aan te geven wat de school nu doet en in hoeverre UNESCO-doelen zijn bereikt; en als Sturingsinstrument – om te bepalen waar de school naartoe wil en wat daarvoor nodig is.

Het scoringsinstrument dient als leidraad voor de gesprekken, observaties en verslaglegging tijdens de visitatie.

3.4 Rapportage

De visitatiecommissie legt haar bevindingen vast in een verslag. Dit verslag heeft twee doelen:

Intern: als hulpmiddel om de ontwikkeling van het UNESCO-profiel te monitoren en te bespreken met leraren, leerlingen en ouders. En extern: als input voor uitwisseling met andere UNESCO Scholen en betrokkenen. De rapportage wordt gestuurd naar de nationale coördinator en gedeeld met de andere UNESCO Scholen.

Deze rapportage bestaat uit vijf onderdelen:

1. Achtergrond van de school – korte typering (zoals grootte, denominatie, leerlingpopulatie, betrokkenheid bij UNESCO).
2. Opzet van de visitatie – beschrijving van het programma en samenstelling van de commissie.
3. Observaties – persoonlijke indruk van de commissie, inclusief sfeer en opvallende aspecten.
4. Invoering UNESCO-profiel – weergave van het ingevulde scoringsinstrument (zie Bijlage C).
5. Reflectie – overzicht van de belangrijkste Tops (sterke punten) en Tips (suggesties voor verbetering).

Bijlage A: Kwaliteitskader

1. EEN TROTSE UNESCO SCHOOL

Omschrijf twee projecten. Maak duidelijk in welke afdelingen en leerjaren in het project is uitgevoerd, hoe lang het project duurde en wat de leerdoelen waren. Voeg eventueel beeldmateriaal en evaluaties toe om een beeld van de opbrengsten te schetsen.

2. ANALYSE VAN DE PROJECTEN OP UNESCO-INHOUD

PER PROJECT

2.1 Welke UNESCO-thema's zijn in het project aan de orde gesteld?
- Wereldburgerschap
- Duurzame ontwikkeling
- Intercultureel leren en erfgoed

2.2 Maakt het project gebruik van de pijlers van Delors?
- Leren weten
- Leren doen
- Leren samenleven
- Leren zijn

2.3 Is het project transformatief? Dus vernieuwend en verandert het echt iets?
- Gebeurt het leren zowel in de klas als daarbuiten?
- Werken leerlingen en begeleiders samen aan het leerproces?
- Zorgt het onderwijs ervoor dat mensen zich goed voelen – als persoon, samen met anderen en met zorg voor de aarde?

2.4 Is er sprake van onderwijs waarbij leerlingen experimenteren binnen en buiten het klaslokaal?

2.5 Is er sprake van co-constructie van onderwijs door leerlingen en leraren?

2.6 Zijn er ook externe partners bij het co-construeren van het onderwijs betrokken geraakt?

3. UNESCO-ONDERWIJS DOOR DE SCHOOL HEEN

PRIMAIR ONDERWIJS			
Unesco-onderwijs door de school heen	groep 1-2	groep 3-5	groep 6-8
3.1 **Wereldburgerschap** Als creatieve wereldburger in de wereld staan (zorgen voor de samenleving, zorgen voor elkaar en zorgen voor jezelf)			
3.2 **Duurzame ontwikkeling** Duurzaam leven omarmen (verstandig en respectvol omgaan met wat ons gegeven is, zowel op het gebied van natuur en milieu, als over duurzaamheid in economische, sociale en culturele aspecten)			
3.3 **Intercultureel leren en erfgoed** Willen samenleven in een diverse maatschappij (aandacht voor de eigen identiteit, en voor de culturele, religieuze en etnische diversiteit op school en in de samenleving)			

VOORGEZET ONDERWIJS			
Unesco-onderwijs door de school heen		onder-bouw	boven-bouw
3.4 **Wereldburgerschap** Als creatieve wereldburger in de wereld staan (zorgen voor de samenleving, zorgen voor elkaar en zorgen voor jezelf)	VMBO		
	HAVO		
	VWO		
3.5 **Duurzame ontwikkeling** Duurzaam leven omarmen (verstandig en respectvol omgaan met wat ons gegeven is, zowel op het gebied van natuur en milieu, als over duurzaamheid in economische, sociale en culturele aspecten)	VMBO		
	HAVO		
	VWO		
3.6 **Intercultureel leren en erfgoed** Willen samenleven in een diverse maatschappij (aandacht voor de eigen identiteit, en voor de culturele, religieuze en etnische diversiteit op school en in de samenleving)	VMBO		
	HAVO		
	VWO		

MBO / HBO				
Unesco-onderwijs door de school heen	Leer-jaar 1	Leer-jaar 2	Leer-jaar 3	Leer-jaar 4
3.7 Wereldburgerschap Als creatieve wereldburger in de wereld staan (zorgen voor de samenleving, zorgen voor elkaar en zorgen voor jezelf				
3.8 Duurzame ontwikkeling Duurzaam leven omarmen (verstandig en respectvol omgaan met wat ons gegeven is, zowel op het gebied van natuur en milieu, als over duurzaamheid in economische, sociale en culturele aspecten)				
3.9 Intercultureel leren en erfgoed Willen samenleven in een diverse maatschappij (aandacht voor de eigen identiteit, en voor de culturele, religieuze en etnische diversiteit op school en in de samenleving)				

4. VERANKERING VAN UNESCO IN SCHOOLBELEID EN LEERPLAN

SCHOOLBELEID	
4.1	De **missie en visie** van de school geven aan op welke wijze de school de kernwaarden van UNESCO uitdraagt in het onderwijs.
4.2	De school heeft een **UNESCO-beleidsplan** (eventueel als onderdeel van het algemeen beleidsplan) met structureel een overzicht van UNESCO-onderwijsactiviteiten.
4.3	De school participeert actief in het **UNESCO Scholennetwerk**, deelt het UNESCO beleidsplan met het UNESCO Scholennetwerk en verstrekt jaarlijks een verslag van de uitgevoerde activiteiten.
4.4	De school **faciliteert deelname van docenten** aan het UNESCO Scholennetwerk.
4.5	De school maakt **voldoende budget** vrij voor UNESCO-activiteiten en/of gaat actief op zoek naar subsidiemogelijkheden voor activiteiten.
LEERPLAN	
4.6	Leerlingen zijn gedurende hun schoolloopbaan **aantoonbaar in aanraking** gekomen met meerdere van de drie centrale UNESCO-thema's.
4.7	Er is een **evenwichtige verdeling** van UNESCO-activiteiten in de tijd en over de verschillende jaarlagen.
4.8	De school organiseert **uitwisseling** met (UNESCO) scholen in Nederland en/of in het buitenland, zodanig dat iedere leerling er in zijn/haar loopbaan mee in aanraking komt.
4.9	Ervaringen en leeropbrengsten van leerlingen ten aanzien van UNESCO-activiteiten en thema's worden **geëvalueerd en gedocumenteerd**, bijvoorbeeld in een portfolio of op een certificaat.
4.10	De school besteedt jaarlijks **aandacht** aan de viering van één of meer internationale dagen van UNESCO en neemt indien mogelijk deel aan internationale activiteiten, zoals projecten of webinars.
4.11	De school draagt bij aan de collectie leermaterialen, lesideeën en projectideeën in Wikiwijs (UNESCO.wikiwijs.nl)

DRAAGVLAK EN COMMUNICATIE

DRAAGVLAK

4.12 Het UNESCO-scholenprofiel heeft een **breed draagvlak**. De schoolleiding en de UNESCO-coördinator organiseren regelmatig activiteiten om het draagvlak te behouden.

4.13 Er is een **UNESCO-coördinator** die zorg draagt voor coördinatie van UNESCO activiteiten en het contact met het UNESCO Scholennetwerk onderhoudt. De UNESCO-coördinator wordt daartoe gefaciliteerd.

4.14 De school bevordert actief de **professionalisering** van en samenwerking tussen docenten, gericht op het uitdragen van UNESCO-kernwaarden en thema's.

4.15 De school betrekt **leerlingen en ouders** bij de planning en de uitvoering van de inhoud van het UNESCO-schoolbeleid.

4.16 De school voert jaarlijks een **zelfevaluatie** uit ter voorbereiding op het jaarverslag en ontvangt elke vier jaar een **visitatiecommissie** om het onderwijs te evalueren op UNESCO-uitgangspunten en doelen.

COMMUNICATIE

4.17 De visie op de invulling van het UNESCO-schoolprofiel staat vermeld in de **schoolgids en op de website** van de school. Deze wordt actief gedeeld met alle belanghebbenden.

4.18 Het **UNESCO-logo** is zichtbaar aanwezig in de school, op het gebouw en op de website.

4.19 De school brengt **personeel, leerlingen en ouders** regelmatig op de hoogte van het UNESCO-profiel (intenties, activiteiten, acties) via een nieuwsbrief of andere interne communicatiekanalen.

4.20 **Lokale media en externe betrokkenen** bij de school worden op de hoogte gebracht van het UNESCO-profiel van de school en/of specifieke UNESCO-activiteiten en acties in de school.

4.21 De school is **actief lid** van het UNESCO Scholennetwerk, neemt deel aan netwerkbijeenkomsten en deelt ervaringen met andere scholen in het netwerk.

Bijlage B:
Voorbereiding van de visitatie

Deze leidraad ondersteunt de visitatiecommissie bij de voorbereiding en uitvoering van het schoolbezoek. De dag bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Voorbereiding en dagstart
   De dag begint met een voorstelronde. De UNESCO-coördinator licht kort de vooraf gedeelde informatie toe: website, schoolplan en het ingevulde scoringsinstrument. De commissie bespreekt de agenda en verdeelt de rollen. Voorafgaand aan de visitatie is het wenselijk dat de commissie afspraken maakt over de rolverdeling: wie is voorzitter, wie rapporteert, en wie leidt welk onderdeel in.

2. Gesprek met de directie
   Doel: de visitatiecommissie stelt zich voor en bespreekt het doel van de visitatie. Daarna wordt met de directie verkend in welke ontwikkelfase de school zich bevindt (zie Bijlage C). De focus ligt op schoolbeleid, kwaliteitszorg en communicatie, maar ook de bredere visie van de directie is van belang. Niet elk onderdeel hoeft bij alle gesprekspartners aan bod te komen, maar verschillende perspectieven zijn wel waardevol.

3. Gesprek met docenten
   De nadruk ligt op onderdeel B (onderwijsleerproces). Besproken wordt hoe UNESCO zichtbaar is in het lesprogramma, welke activiteiten plaatsvinden, en hoe docenten en leerlingen hierbij betrokken zijn.

4. Rondgang door de school
   De commissie krijgt een indruk van de schoolcultuur en de zichtbaarheid van het UNESCO-profiel. Is dit terug te zien in het gebouw, de leeromgeving of de activiteiten? Zijn thema's herkenbaar aanwezig?

5. Gesprek met leerlingen
   Leerlingen delen hoe zij UNESCO in de praktijk ervaren, welke activiteiten indruk maken, en wat zij ervan leren. Ook wordt gevraagd waar en hoe het UNESCO-profiel voor hen zichtbaar is.

6. Observatie van activiteiten
   De commissie bezoekt één of meer lessen of activiteiten met een UNESCO-karakter. Indien mogelijk volgt na afloop een kort gesprek met de betrokken docent over de inbedding in het curriculum en de ervaringen van leerlingen.

7. Intern beraad van de commissie
   Voor het afsluitende gesprek bespreekt de commissie haar belangrijkste observaties, en formuleert zij een beknopte lijst met Tops (sterke punten) en Tips (verbeterpunten).

8. Feedbackgesprek met de school
   In dit gesprek deelt de commissie haar bevindingen met de UNESCO-coördinator, eventueel samen met de directie, docenten of het UNESCO-team. Er is aandacht voor de sterke kanten, de ontwikkelpunten, en de vervolgstappen die de school zelf ziet.

9. Rapportage aan het netwerk
   Het verslag van de bijeenkomst wordt gedeeld met het UNESCO Scholennetwerk en geldt als jaarverslag voor het schooljaar in kwestie.

Voorbeeld

unesco
Scholennetwerk Nederland

Programma visitatie school XX

Datum

Adres
Mobiel nummer contactpersoon

Ontvangst 10.00 uur	v.a. 09.30 uur koffie/thee/iets lekkers en inloop in lokaal XX
10.00 – 10.45 uur:	Presentatie UNESCO op deze school
10.45 – 11.30 uur:	Rondleiding door school door leerlingen UNESCO-werkgroep in groepjes
11.30 – 12.15 uur:	Lunch in personeelskamer
12.15 – 13.00 uur:	Les(sen) bijwonen
13.00 – 14.00 uur:	Speeddates: met bijvoorbeeld GSA / Keti Koti / UNESCO-leerlingen / Studiereizen & uitwisselingen & UNESCO-week / MUN en debatten & Jongerenraad
14.00 – 14.30 uur:	Evaluatie door de visitatiecommissie, invullen formulier
14.45 – 15.30 uur:	Evaluatie, bespreken van de resultaten / afsluiting en borrel/hapje/thee/lekkers

Bijlage C: Invulformulier kwaliteitskader

1. EEN TROTSE UNESCO SCHOOL

Op welke projecten is de school trots? Kies om de volgende vragen te beantwoorden twee UNESCO projecten waar de school trots op is. Zo kun je goede inhoudelijke voorbeelden laten zien hoe je op school je UNESCO-profiel weergeeft. Daarna analyseren we de voorbeelden.

Omschrijf het project of voeg een projectomschrijving bij. Maak duidelijk in welke afdelingen en leerjaren in het project is uitgevoerd, hoe lang het project duurde en wat de leerdoelen waren. Voeg eventueel beeldmateriaal en evaluaties toe om een beeld van de opbrengsten te schetsen. Geef aan of de deelonderdelen zichtbaar (Z) of niet zichtbaar (NZ) zijn (geweest).

PROJECT 1 – (TITEL)

PROJECT 2 – (TITEL)

(eventueel) PROJECT 3 – (TITEL)

2. ANALYSE VAN DE PROJECTEN OP UNESCO- INHOUD

PROJECT 1				
		Zicht-baar	In ont-wikkeling	Niet zichtbaar
2.1	**Welke UNESCO-thema's zijn in het project aan de orde gesteld?** - Wereldburgerschap - Duurzame ontwikkeling - Intercultureel leren en erfgoed			
2.2	**Maakt het project gebruik van de pijlers van Delors?** - Leren weten - Leren doen - Leren samenleven - Leren zijn			
2.3	**Is het project transformatief? Dus vernieuwend en verandert het echt iets?** • Gebeurt het leren zowel in de klas als daarbuiten? • Werken leerlingen en begeleiders samen aan het leerproces? • Zorgt het onderwijs ervoor dat mensen zich goed voelen – als persoon, samen met anderen en met zorg voor de aarde?			
2.4	**Is er sprake van onderwijs waarbij leerlingen experimenteren binnen en buiten het klaslokaal**			
2.5 2.6	**Is er sprake van co-constructie van onderwijs door leerlingen en leraren?** **Zijn er ook externe partners bij het co-construeren van het onderwijs betrokken geraakt?**			
	Wat kan er verbeteren?			

PROJECT 2		Zicht-baar	In ont-wikkeling	Niet zichtbaar
2.1	**Welke UNESCO-thema's zijn in het project aan de orde gesteld?** - Wereldburgerschap - Duurzame ontwikkeling - Intercultureel leren en erfgoed			
2.2	**Maakt het project gebruik van de pijlers van Delors?** - Leren weten - Leren doen - Leren samenleven - Leren zijn			
2.3	**Is het project transformatief? Dus vernieuwend en verandert het echt iets?** • Gebeurt het leren zowel in de klas als daarbuiten? • Werken leerlingen en begeleiders samen aan het leerproces? • Zorgt het onderwijs ervoor dat mensen zich goed voelen – als persoon, samen met anderen en met zorg voor de aarde?			
2.4	**Is er sprake van onderwijs waarbij leerlingen experimenteren binnen en buiten het klaslokaal?**			
2.5	**Is er sprake van co-constructie van onderwijs door leerlingen en leraren?**			
2.6	**Zijn er ook externe partners bij het co-construeren van het onderwijs betrokken geraakt?**			
	Wat kan er verbeteren?			

PROJECT 3		Zicht-baar	In ont-wikkeling	Niet zichtbaar
2.1	**Welke UNESCO-thema's zijn in het project aan de orde gesteld?** - Wereldburgerschap - Duurzame ontwikkeling - Intercultureel leren en erfgoed			
2.2	**Maakt het project gebruik van de pijlers van Delors?** - Leren weten - Leren doen - Leren samenleven - Leren zijn			
2.3	**Is het project transformatief? Dus vernieuwend en verandert het echt iets?** • Gebeurt het leren zowel in de klas als daarbuiten? • Werken leerlingen en begeleiders samen aan het leerproces? • Zorgt het onderwijs ervoor dat mensen zich goed voelen – als persoon, samen met anderen en met zorg voor de aarde?			
2.4	**Is er sprake van onderwijs waarbij leerlingen experimenteren binnen en buiten het klaslokaal?**			
2.5	**Is er sprake van co-constructie van onderwijs door leerlingen en leraren?**			
2.6	**Zijn er ook externe partners bij het co-construeren van het onderwijs betrokken geraakt?**			
	Wat kan er verbeteren?			

3. UNESCO-ONDERWIJS DOOR DE SCHOOL HEEN

Hoe is het UNESCO-onderwijs over de afdelingen en leerjaren heen verdeeld?

Vul het volgende schema in om een overzicht te krijgen hoe de UNESCO-onderwerpen over het onderwijs verdeeld zijn. Er zijn drie versies: voortgezet onderwijs, basisonderwijs en beroepsonderwijs.

PRIMAIR ONDERWIJS			
Unesco-onderwijs door de school heen	1-3	4-6	7-8
3.1 Wereldburgerschap Als creatieve wereldburger in de wereld staan (zorgen voor de samenleving, zorgen voor elkaar en zorgen voor jezelf)			
3.2 Duurzame ontwikkeling Duurzaam leven omarmen (verstandig en respectvol omgaan met wat ons gegeven is, zowel op het gebied van natuur en milieu, als over duurzaamheid in economische, sociale en culturele aspecten) **3.3 Intercultureel leren en erfgoed** Willen samenleven in een diverse maatschappij (aandacht voor de eigen identiteit, en voor de culturele, religieuze en etnische diversiteit op school en in de samenleving)			
Wat kan er verbeteren?			

VOORGEZET ONDERWIJS

Unesco-onderwijs door de school heen		onder-bouw	boven-bouw
3.4 Wereldburgerschap Als creatieve wereldburger in de wereld staan (zorgen voor de samenleving, zorgen voor elkaar en zorgen voor jezelf)	VMBO		
	HAVO		
	VWO		
3.5 Duurzame ontwikkeling Duurzaam leven omarmen (verstandig en respectvol omgaan met wat ons gegeven is, zowel op het gebied van natuur en milieu, als over duurzaamheid in economische, sociale en culturele aspecten)	VMBO		
	HAVO		
	VWO		
3.6 Intercultureel leren en erfgoed Willen samenleven in een diverse maatschappij (aandacht voor de eigen identiteit, en voor de culturele, religieuze en etnische diversiteit op school en in de samenleving)	VMBO		
	HAVO		
	VWO		
Wat kan er verbeteren?			

MBO / HBO

Unesco-onderwijs door de school heen	1	2	3	4
3.7 Wereldburgerschap Als creatieve wereldburger in de wereld staan (zorgen voor de samenleving, zorgen voor elkaar en zorgen voor jezelf				
3.8 Duurzame ontwikkeling Duurzaam leven omarmen (verstandig en respectvol omgaan met wat ons gegeven is, zowel op het gebied van natuur en milieu, als over duurzaamheid in economische, sociale en culturele aspecten)				
3.9 Intercultureel leren en erfgoed Willen samenleven in een diverse maatschappij (aandacht voor de eigen identiteit, en voor de culturele, religieuze en etnische diversiteit op school en in de samenleving)				
Wat kan er verbeteren?				

4. VERANKERING VAN UNESCO IN SCHOOLBELEID EN LEERPLAN

Hoe is het UNESCO-onderwijs verankerd in het schoolbeleid en het leerplan?

Vul het onderstaande schema in om een beeld te krijgen van de mate waarin het UNESCO School zijn is bestendigd in de beleidsdocumenten en het leerplan.

SCHOOLBELEID		Z	IO	NZ
4.1	De **missie en visie** van de school geven aan op welke wijze de school de kernwaarden van UNESCO uitdraagt in het onderwijs.			
4.2	De school heeft een **UNESCO-beleidsplan** (eventueel als onderdeel van het algemeen beleidsplan) met structureel een overzicht van UNESCO-onderwijsactiviteiten.			
4.3	De school participeert actief in het **UNESCO Scholennetwerk**, deelt het UNESCO beleidsplan met het UNESCO Scholennetwerk en verstrekt jaarlijks een verslag van de uitgevoerde activiteiten.			
4.4	De school **faciliteert deelname van docenten** aan het UNESCO Scholennetwerk.			
4.5	De school maakt **voldoende budget** vrij voor UNESCO-activiteiten en/of gaat actief op zoek naar subsidiemogelijkheden voor activiteiten.			
LEERPLAN				
4.6	Leerlingen zijn gedurende hun schoolloopbaan **aantoonbaar in aanraking** gekomen met meerdere van de drie centrale UNESCO-thema's.			
4.7	Er is een **evenwichtige verdeling** van UNESCO-activiteiten in de tijd en over de verschillende jaarlagen.			
4.8	De school organiseert **uitwisseling** met (UNESCO) scholen in Nederland en/of in het buitenland, zodanig dat iedere leerling er in zijn/haar loopbaan mee in aanraking komt.			
4.9	Ervaringen en leeropbrengsten van leerlingen ten aanzien van UNESCO-activiteiten en thema's worden **geëvalueerd en gedocumenteerd**, bijvoorbeeld in een portfolio of op een certificaat.			
4.10	De school besteedt jaarlijks **aandacht** aan de viering van één of meer internationale dagen van UNESCO en neemt indien mogelijk deel aan internationale activiteiten, zoals projecten of webinars.			
4.11	De school draagt bij aan de collectie leermaterialen, lesideeën en projectideeën in Wikiwijs (UNESCO.wikiwijs.nl)			
	Wat kan er verbeteren?			

DRAAGVLAK EN COMMUNICATIE

Hoe versterkt de school het draagvlak van het UNESCO-profiel en hoe communiceert zij daarover?
Vul het onderstaande schema in om een beeld te krijgen van de mate waarin het draagvlak van het UNESCO-profiel versterkt wordt en de school daarover communiceert.

DRAAGVLAK		Z	IO	NZ
4.12	Het UNESCO-scholenprofiel heeft een **breed draagvlak**. De schoolleiding en de UNESCO-coördinator organiseren regelmatig activiteiten om het draagvlak te behouden.			
4.13	Er is een **UNESCO-coördinator** die zorg draagt voor coördinatie van UNESCO activiteiten en het contact met het UNESCO Scholennetwerk onderhoudt. De UNESCO-coördinator wordt daartoe gefaciliteerd.			
4.14	De school bevordert actief de **professionalisering** van en samenwerking tussen docenten, gericht op het uitdragen van UNESCO-kernwaarden en thema's.			
4.15	De school betrekt **leerlingen en ouders** bij de planning en de uitvoering van de inhoud van het UNESCO-schoolbeleid.			
4.16	De school voert jaarlijks een **zelfevaluatie** uit ter voorbereiding op het jaarverslag en ontvangt elke vier jaar een **visitatiecommissie** om het onderwijs te evalueren op UNESCO-uitgangspunten en doelen.			
COMMUNICATIE				
4.17	De visie op de invulling van het UNESCO-schoolprofiel staat vermeld in de **schoolgids en op de website** van de school. Deze wordt actief gedeeld met alle belanghebbenden.			
4.18	Het **UNESCO-logo** is zichtbaar aanwezig in de school, op het gebouw en op de website.			
4.19	De school brengt **personeel, leerlingen en ouders** regelmatig op de hoogte van het UNESCO-profiel (intenties, activiteiten, acties) via een nieuwsbrief of andere interne communicatiekanalen.			
4.20	**Lokale media en externe betrokkenen** bij de school worden op de hoogte gebracht van het UNESCO-profiel van de school en/of specifieke UNESCO-activiteiten en acties in de school.			
4.21	De school is **actief lid** van het UNESCO Scholennetwerk, neemt deel aan netwerkbijeenkomsten en deelt ervaringen met andere scholen in het netwerk.			
	Wat kan er verbeteren?			

unesco
Scholennetwerk Nederland